

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ МЕРЕЖЕВИХ ГРОМАДЯНСЬКИХ ІНІЦІАТИВ НА БЕЗПЕКОВУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ

Статтю присвячено аналізу нових організаційних форм діяльності інститутів глобального суспільства та їх впливу на безпекову політику України. Автор пропонує власне визначення міжнародної громадянської активності, зокрема вводить поняття «міжнародних мережеских громадянських ініціатив» як нових акторів глобального громадянського суспільства.

Однією із основних сучасних тенденцій у світових політичних процесах є зростання громадянської участі у прийнятті важливих міжнародних рішень. Громадянське суспільство дедалі рішучіше й активніше втручається в рішення глобальних проблем. Відбувається глобалізація громадянського суспільства.

Проблематика взаємозв'язку інститутів громадянського суспільства з міжнародними відносинами досліджується такими українськими вченими, як В. Бебик, В. Якушик, О. Сушко, О. Голіченко, Ю. Опалько, Ю. Якименко, Є. Бистрицький, О. Корнієвський та ін.; російськими науковцями Г. Морозовим [9], О. Каминіним [7], І. Семененко [13], С. Перегудовим [11] та ін.; такими західними вченими як У. Бек [2], А. Гідденс [15], Д. Шміттер [14] тощо.

Водночас глибшої уваги потребує з'ясування природи мережеских структур глобального громадянського суспільства, які в останнє десятиліття стають провідними гравцями міжнародного політичного процесу, а їх вплив на безпекову сферу окремих держав часто є визначальним.

Досі відсутня єдина відпрацьована термінологія, що дає змогу виокремити з численних категорій громадських організацій міжнародну неурядову, а тим більше – визначити статус міжнародної мережескої громадянської ініціативи (ММГІ). В українському законодавстві не вироблене положення, яке б визначало відповідно до норм міжнародного права правову формулу взаємин ММГІ й держави. Це особливо важливо, оскільки вплив інститутів глобального громадянського суспільства на безпекову сферу України не завжди має позитивний характер. Своєю чергою, це пов'язано з виникненням нових ризиків та загроз для забезпечення національної безпеки України, на які держава не матиме адекватних відповідей.

Поняття міжнародної мережескої громадянської ініціативи

Актуалізація проблематики міжнародних громадських об'єднань відбулася у другій поло-

вині ХХ ст., коли стало очевидно, що громадянське суспільство має раніше незатребуваний потенціал налагодження діалогу між державами та володіє інструментарієм впливу на міжнародні відносини. В 60-х рр. набули значної популярності міжнародні організації, метою яких стало здійснення громадянської миротворчої місії в гарячих точках планети. Це був час загострення суперечностей між двома світовими системами (соціалістичною та капіталістичною). Громадянське суспільство намагалося «деполітизувати» міжнародні відносини, вивести гуманітарні проблеми та питання прав людини поза політичну боротьбу світових лідерів.

Після розпаду Варшавського договору та СРСР процеси демократизації та впливу інститутів громадянського суспільства на вироблення зовнішньої та безпекової політики набули якісно нового значення. У сучасних умовах міждержавні відносини не охоплюють усього різноманіття зв'язків між народами. Ускладнення характеру цих відносин зумовлює підвищення питомої ваги неурядового співробітництва. Зростання ролі міжнародної суспільної думки дає змогу визначати його (громадянське суспільство) як про фактор, що справляє вплив на прийняття рішень у тих або інших конфліктних ситуаціях, чи робить підхід держав до тих або інших світових проблем визначальним.

Особливо ці процеси прискорилися під час останньої фази глобалізації, яка остаточно інтернаціоналізувала громадянське суспільство. Валерій Бебик пропонує розглядати глобальне громадянське суспільство як планетарну сукупність усіх громадян світу, їх вільних об'єднань і асоціацій, пов'язаних суспільними відносинами, що перебувають за межами новостворюваної глобальної держави (наддержавних, міждержавних і державно-національних політичних структур), її директивного регулювання і регламентації, що їх гарантують і охороняють політичні структури глобального світу. Таке розуміння формальних і неформальних структур дає під-

стави говорити про такий специфічний об'єкт дослідження політології, як глобальне громадянське суспільство [1, 145]. У такому глобалізованому громадянському суспільстві на перший план виходять саме неформальні структури, що виступають провідними акторами міжнародних політичних процесів.

На зламі тисячоліть традиційні МНУО (розквіт яких припав на 1960-ті – 1980-ті рр.) вже не могли повною мірою відповідати викликам часу. На порядку денному постала потреба в більш гнучких та мобільних формах громадянської активності. Попри ефективну систему партнерства між громадянським суспільством та державою, відбувся процес вузької спеціалізації НУО та МНУО, їх переорієнтації на досягнення вузькокорпоративних цілей. Але громадянське суспільство, тим більше в умовах прискореної глобалізації, потребувало широких об'єднань задля досягання вищих цілей: сприяння демократизації нових держав, гуманізації чинної соціально-економічної системи тощо.

Причинами корінних змін інститутів громадянського суспільства стали:

- посилення демократичних процесів у сфері внутрішніх і міжнародних відносин, «інституційним вираженням» яких є неурядові об'єднання;
- трансформація в сфері національних інтересів держав: рух від державних інтересів («суверенітету») до загальнолюдських цінностей, таких як права людини й захист навколишнього середовища тощо;
- недостатні можливості окремих держав і міжнародних урядових організацій для їхнього вирішення;
- зростаюче бажання індивідуумів збільшити контроль над процесом прийняття рішень у питаннях, які зачіпають їхні життєві інтереси (захист навколишнього середовища економічний і політичний розвиток, права людини й ін.);
- розширення можливостей транскордонних зв'язків і діяльності громадськості різних країн, можливостей технологічного прогресу [10, 4–5].

Важливою умовою появи ММГІ стала «інформаційна революція». З'явилися нові інформаційні технології, розширилися можливості мережі Інтернету, виникли незалежні інформаційні комунікації, відбулося масове залучення до цього процесу громадянського суспільства. Слід зазначити, що взаємозв'язок між виникненням ММГІ та появою широкодоступного Інтернету та сучасних комунікаційних систем є визначальним, оскільки відкрив перед глобальним громадянським суспільством необмежені ресурси для діяльності [5].

Російський дослідник громадянського суспільства О. Бузгалін, застосовуючи аналіз мережевих структур до альтерглобалістського руху (який, своєю чергою, є мережею мереж громадянської ініціативи), пише, що головними особливостями нового типу громадянської ініціативи є

- необмеженість та одночасно унікальність ресурсів;
- загальна доступність, відкритість, гнучкість мереж і їхніх соціальних форм;
- демократичність, інтер-структурний (будь то професійні, регіональні, соціальні структури) характер організацій;
- поширення нових принципів організаційної діяльності та комунікацій на соціальну сферу навіть там, де самі нові технології відсутні [3].

Специфічною відмінністю міжнародних мережевих громадянських ініціатив від традиційних МНУО є відсутність єдиного органу управління та множинність центрів прийняття рішень. Водночас єдність ММГІ забезпечено ідеологічними конструктами та спільною конкретною метою. Усередині осередків мережі можуть співіснувати найрізноманітніші способи управління: ієрархічні (як в армії або церкві), демократичні, аморфні (як у родині, де всі знають свої обов'язки й добровільно їх виконують), комбіновані й так далі.

Звичайним для мереж є створення тимчасових співтовариств для вирішення конкретного завдання, що самоліквідуються після його виконання. У результаті відносини в організації пронизані безліччю складних зв'язків. Учасник організації може в одному випадку бути керівником своїх керівників у якійсь іншій справі або рівноправним з ними у третьому питанні. Невеликі первинні осередки досить часто спеціалізуються на якомусь завданні, наприклад, добуванні інформації, аналізі, забезпеченні безпеки, зв'язку тощо. Мережеві громади мають змогу бути центрами виробництва й джерелами матеріальних засобів, що дуже важливо.

Мережеві структури можуть широко користуватися легальними методами роботи й традиційними суспільними інститутами, аж до використання парламентських методів боротьби. Проте це не означає, що вони не спроможні комбінувати відкриту та закрити діяльність.

Мережа, що складається з великої кількості дрібних взаємопроникних груп та НУО, навіть легальних і нелегальних партій, являє собою дуже складну мішень для спецслужб. Держава, проти інтересів якої діють міжнародні мережеві громадянські ініціативи, часто не в змозі оцінити ступінь загрози, а також сфери діяльності груп, котрі постійно виникають чи розпадаються

ся. Відстежувати взаємозв'язки, фінансові потоки, ієрархію, актив тощо в такому разі край складно. Особливо, якщо в країні наявні елементи правової державності та свобода ЗМІ. Будь-які спроби обмежити діяльність ММГІ ЗМІ побудуть як удар по громадянських свободах.

Таким чином, під ММГІ слід розуміти міжнародні неформальні мережі громадянської дії (сукупність інституалізованих НУО, спільнот та неформальних ініціатив), в яких відсутні внутрішні ієрархічні відносини, наявна кооперація ресурсів та, певною мірою, спільна ідеологізована мета.

Прикладами ММГІ є альтерглобалістський рух, рух проти кліматичних змін, рух за демократію, ряд експертних та фахових мереж з питань боротьби з бідністю тощо.

Вплив ММГІ на стан національної безпеки та прийняття державних безпекових рішень в Україні

Протягом десятиліття Україна інтегрувалась у глобальне громадянське суспільство, що призвело до поширення на нашій території діяльності міжнародних мережових громадянських ініціатив.

З одного боку, це дало змогу підвищити ефективність українського «третього сектору», якість послуг, що їх він надає, залучення громадян до процесу активного лобіювання власних інтересів тощо.

Зокрема, участь вітчизняних громадських об'єднань у мережі екологічної взаємодії (CEE Bankwatch Network) дала можливість залучити іноземну матеріально-технічну допомогу для проведення незалежної експертизи будівництва об'єктів гідроакумулювання в Україні та виявити небезпечні недоопрацювання Мінпалива у підготовці технічної документації щодо Дністровської та Канівської ГАЕС. Саме українські учасники мережі вказали на прорахунки будівельників, що могли призвести до виникнення нових загроз техногенного характеру національній безпеці України [6].

З іншого боку, діяльність ММГІ, пов'язаних зі всесвітнім рухом за демократію під час подій Помаранчевої революції вказує на наявність проблем для політики безпеки України.

Майдан став потужним імпульсом для розвитку громадянського суспільства в Україні. Під час президентської виборчої кампанії 2004 р. саме мережі громадянської ініціативи стали основним простором підтримки приходу до влади опозиційних сил на чолі з В. Ющенком.

Можна погодитися з думкою тих авторів, які вважають Майдан «революцією громадянського суспільства». Під час цих подій в Україні виник-

ла як явище мережева громадянська ініціатива, яка від початку була інтегрована в ММГІ. Мережі виявилися не лише ефективнішими з точки зору мобілізації мас на протест, а й дали змогу уникнути репресій з боку тогочасної влади.

До 2004 р. громадянська активність була сконцентрована в основному в рамках традиційних НУО, які перебували в опозиції стосовно адміністрації Л. Кучми. Тогочасна влада не бажала налагоджувати ефективні механізми взаємодії з «третьим сектором». Це призвело до того, що в середовищі політично та соціально активних громадян панівну роль набули настрої протесту. Неформальні мережі дали йому змогу вийти на поверхню, швидко сформувати потрібну опозиційну громадську думку. Оскільки протест мав від початку ненасильницький характер, а як ідеологічна складова – боротьбу проти авторитаризму президента Л. Кучми, він знайшов широку підтримку у різних верствах населення.

Проте не секрет і той факт, що значна частина мереж НУО, задіяна в підготовці та проведенні акцій протесту на Майдані, отримувала фінансову допомогу з боку західних держав та міжнародних благодійних фондів. Тільки протягом 2003–2004 рр. з боку посольств та урядів США і країн ЄС було виділено понад 10 млн доларів на посилення ресурсної бази українських НУО. Також ММГІ надавали інформаційну і тренінгову підтримку українським громадським ініціативам протесту. Таким чином, опосередковано такі мережі громадянської активності, як кампанія «ПОРА», просвітницька ініціатива «Знаю», мережа «Чиста Україна» тощо, виступали як інструмент впливу на українську владу в руках своїх донорів.

Вмонтованість тієї ж «ПОРИ» в ММГІ, пов'язану зі всесвітнім рухом за демократію, давала можливість активістам цієї мережі отримувати широку підтримку на Заході, але разом з цим вона виконувала завдання в рамках інструменталістської концепції «обмеженого суверенітету» [8]. Іншими словами, ПОРА та інші громадянські кампанії діяли як агенти глобального громадянського суспільства, не лише в своїх інтересах, а й в інтересах США.

Після Майдану, під тиском ММГІ, нова влада провела кардинальну корекцію зовнішньополітичного курсу України, зорієнтувавшись на прискорену інтеграцію в ЄС та НАТО. Змінилася й політика безпеки держави. Останнє призвело до загострення відносин з Російською Федерацією та до вагомих зовнішньополітичних втрат. Зокрема втрачено нагоду стати лідером у Причорноморському регіоні.

Саме мережі сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України виступили як локомотив у прийнятті рішень, що забезпечували

прискорений рух до членства в НАТО. Такий вплив проявлявся на рівні механізмів прийняття державних безпекових рішень у Кабінеті Міністрів, МЗС, Секретаріаті Президента та апараті РНБОУ.

Використання подібного роду «передових груп» дає змогу ММГІ брати участь у публічних дебатах під приводом турботи про суспільні інтереси українців. Ці «передові групи» впливають на суспільство й лобіюють вигідні іншим країнам зовнішньополітичні законопроекти.

З іншого боку, на Україну поширилися і проросійські ММГІ, завданням яких стала зміна західноцентричного курсу офіційного Києва. Загострилася конкуренція ММГІ за вплив на українську громадську думку, що деформувало саме громадянське суспільство й політизує його.

Кожна з груп цих ММГІ використовує у своїй діяльності не лише просвітницькі та освітні технології, але веде наступальну пропагандистську та контрпропагандистську кампанію, потужну інформаційну роботу. Водночас, форми і методи їх діяльності мають характер маніпуляції громадською свідомістю. Таким чином, створюються умови, коли виникають нові виклики національній безпеці, пов'язані з загрозами в інформаційній, гуманітарній та безпековій сферах. Гра ММГІ на «відкладеному» цивілізаційному та геополітичному виборі України (в НАТО чи ОДКБ, ЄС чи ЄП, Захід чи Росія, Європа чи Євразія) дестабілізує політичну ситуацію в Україні, створює додаткові штучні перешкоди на шляху консолідації української політичної нації, утруднює прийняття виважених державних безпекових рішень.

Сьогодні можна перелічити основні напрями де проявляють свою активність ММГІ:

Підтримка європейської та євроатлантичної інтеграції України. Найбільшими «суспільними лобістами» НАТО в Україні є Громадська Ліга Україна–НАТО й Мережа проєвропейських організацій України, які вмонтовані у відповідні ММГІ, а також Українська асоціація Європейських студій, Всеукраїнська мережа центрів європейської інформації, Мережа тренерів з рольових ігор з європейської інтеграції, Українська мережа європейських клубів тощо. По суті, Мережа проєвропейських організацій України дублює Мережу партнерства Україна – НАТО та Громадську Лігу Україна – НАТО. Багато учасників цих проєктів вступили в три об'єднання одночасно.

Проросійські ММГІ (умовна назва). Російські/проросійські ММГІ почали бурхливо розвиватися після 2004 р. В 2005 р. перші елементи цієї системи були запуснені в Центральній Азії, на Південному Кавказі й в Україні. Тут слід відзна-

чити філії фондів: «Інститут євразійських досліджень», «Кавказький інститут демократії», «Всеукраїнську раду російських співвітчизників». Уперше в новітній історії України об'єдналися всі діючі проросійські організації, серед яких: «Російська рада України», «Російська громада Криму», Всеукраїнське об'єднання «Російська співдружність» і ін. Метою цієї ММГІ було проголошено проведення «масштабних культурних загальноукраїнських акцій». В Україні проросійські ММГІ розгортаються через складну структуру НУО та сайтів, які не мають прямого відношення до РФ. Водночас є відпрацьований механізм роботи цієї мережі: від генерування інформ-приводу до масованої інформкампанії. Так, у реалізації інформаційних атак в Україні беруть участь понад 60 інформаційних структур РФ. Російські ММГІ намагатимуться популяризувати ідеї реінтеграції спільного культурного простору країн СНД та поглиблення відносин цих країн з РФ.

Мережі, пов'язані зі всесвітнім рухом за демократію. Сьогодні ці структури значно втратили вагу у суспільстві та відкоригували свою поточну діяльність у напрямку надання суспільних послуг, експертної роботи тощо. Вони продовжують перебувати у глобальних мережах «борців за демократію», проте вже не як актив, а як ресурс для активістських мереж в інших країнах. Так, громадянські мережі ОПОРА, «Знаю» тощо займаються наданням тренінгової допомоги різноманітним групам громадянської активності в країнах Південного Кавказу, Білорусії, Росії та ін.

Екологічні мережі. Це передовсім різного роду екологічні та «зелені» об'єднання, неформальні громадські ініціативи, інтегровані в міжнародні екологічні активістські мережі («Захисники Веселки»), громадські кампанії проти використання ядерної енергії, ініціативи проти вирубки лісів тощо). Також слід зазначити, що вплив такого неформалізованого «зеленого» руху на вироблення державної політики в галузі охорони природи та екологічної політики достатньо високий, оскільки саме цей «зелений» неформалітет стоїть в основі безпосередньої громадської активності (проводить акції протесту, громадянські кампанії, підтримує тісні стосунки з аналогічними структурами за межами України, які, своєю чергою, мають інструменти тиску на Українську державу в міжнародних організаціях). Їх залучення до політики безпеки не має інструментального характеру, проте діяльність «екологічних неформалів» позначається на реалізації енергетичної безпеки України.

Альтерглобалісти. Новим явищем в сучасному політичному житті став альтерглобалістський рух (рух за альтернативну нинішній, гу-

манну глобалізацію), який набув поширення у світі на початку 2000-х рр. Соціальних активістів приваблює принцип мережі, на основі якої будує свою роботу альтерглобалістський рух. На відміну від бюрократичної ієрархії традиційних НУО, мережа є гнучкою, рухливою, відкритою і загальнодоступною формою активності та об'єднання зусиль. На думку О. Бузгаліна та О. Колганова, в альтерглобалістський рух «можуть увійти й на практиці входять, безробітні й професіонали, селяни й інтелектуали, при цьому, усі включаються в цей світ по-різному, хоча часто вирішують загальні проблеми» [4].

Набув поширення альтерглобалістський рух і в країнах пострадянського простору, зокрема в Україні. В травні 2008 р. відбувся I Український Соціальний Форум, а у вересні 2008 р. представники УСФ та ряду інших соціальних ініціатив взяли участь у щорічному Європейському Соціальному Форумі у м. Мальме (Швеція). Саме з середовища УСФ лунають вимоги переглянути чинний соціально-економічний курс української держави в бік його гуманізації та відмови від неоліберальних соціальних експериментів. Зокрема, УСФ виступає за впровадження механізмів політики громадянської демократії участі у прийнятті державних управлінських рішень. Це стосується і проблем безпеки. Так, УСФ висуває ідеї ухвалення важливих безпекових рішень шляхом референдумів, перегляду списку документів, що мають гриф секретності, введення інституту відкликання депутатів різних рівнів територіальною громадою та зняття депутатської недоторканості, а також проголошення України позаблоковою та нейтральною державою [12].

Висновки

Попри те що ММГІ ставлять перед собою різні цілі (як короткотермінові так і стратегічні), їх практична діяльність так чи інакше перетинається з державною безпековою політикою.

Інтегрованість українських НУО (членів ММГІ) в міжнародні громадянські комунікації сприяє обміну інформацією та досвідом боротьби за власну емансипацію та права. З одного боку, це збагачує практику українського громадянського суспільства, з іншого – несе в собі певні виклики для національної безпеки Украї-

ни. Так, екологічні чи соціальні неформальні об'єднання, незважаючи на прогресивні цілі, нерідко виступають інструментами просування інтересів інших країн, спрямованих на дестабілізацію політичної ситуації в державі, «підіграють» інтересам інших держав у конкурентній боротьбі за транспортні чи енергетичні проекти тощо.

ММГІ не мають чітко визначеного юридичного статусу, їхня діяльність не потребує реєстрації, статутів чи програмних документів. Здебільшого вони ставлять перед собою конкретні цілі й проводять свою роботу на основі соціального активізму (як правило, у протестній формі). Така практика формує в середовищі активу ММГІ уявлення про владу як про опонента, а не партнера. З іншого боку, влада сама не має інструментарію для налагодження діалогу з ММГІ. У підсумку, ми спостерігаємо накопичення негативних тенденцій у царині ММГІ, провокування конфліктів та відкладання їх вирішення.

Водночас, ММГІ є активними гравцями в царині безпекової політики держави. Через активну позицію та практичну просвітницьку роботу ММГІ впливають на забезпечення державою енергетичної та державної безпеки, реформування сектору безпеки та проведення військової реформи, забезпечення регулювання сфери трудової міграції, забезпечення міжнаціонального миру, дотримання прав та свобод громадян, підтримку соціального партнерства. Без партнерства з ММГІ, в умовах політичного плюралізму та демократії, державі важко реалізовувати безпекову політику, яка в цьому напрямі повинна забезпечувати узгоджені дії органів виконавчої влади та ММГІ на основі використання економічного, інтелектуального та культурного потенціалу українського неформального громадянського суспільства.

Процес інтеграції України в європейське співтовариство вимагає впровадження стандартів розвиненого демократичного суспільства та нових форматів залучення ММГІ до безпекової діяльності. Стосовно ММГІ ці стандарти, зокрема, передбачають наявність законодавчої бази та інституцій, що гарантують демократію, верховенство права та створення нових можливостей для залучення громадян до діяльності у безпековій сфері.

1. Бекік В. Глобальне громадянське суспільство : теорія, методологія, менеджмент / В. Бекік // Політичний менеджмент. – 2006. – № 2 (17). – С. 140–147.
2. Бек У. Что такое глобализация? : Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / У. Бек; пер. с нем. А. Григорьева, В. Седельника // Общ. ред. и послесл. А. Филиппова. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
3. Бузгалін А. Альтерглобалізм : к теорії феномена. – Режим доступу : <http://www.alternativy.ru/old/alterglobalism/2005/04/>

- alterglobalism.html/default.html#_edn8 та Бузгалін А. Новые социальные движения и политические партии в условиях глобализации. – Режим доступу : <http://www.igrunov.ru/vin/vchk-vin-civil/globaliz/vchk-vin-civil-globaliznsd.html>
4. Бузгалін А., Колганов А. Новая экономико-политическая реальность глобального мира: будущее России. – Режим доступу : <http://kulac.narod.ru/top/global/globros.htm>

5. Демченко О. Мобільна мобілізація. Мобільні технології у громадській діяльності. – Режим доступу : <http://www.civica.org/library/view.html?topic=1176297>
6. Дністровська гідроакумулююча електростанція : ризики проекту. – К., 2007. – 34 с.
7. Камынин А. Международные неправительственные организации в современных международных организациях. Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. – М., 1992. – 34 с.
8. Кулик В. Инструменталізація глобального громадянського суспільства в інтересах політичних гравців / В. Кулик // Політика +. – Режим доступу : <http://www.politika.org.ua/?p=813>
9. Морозов Г. Международные организации. Некоторые вопросы теории / Г. Морозов. – 2-е изд. – М. : Мысль, 1974. – 332 с.
10. Николаева Э. Международно-правовые проблемы международных неправительственных организаций. Дисс. ... канд. юр. наук. – М., 2001. – 156 с.
11. Перегудов С. П. Корпорации, общество, государство : Эволюция отношений / С. П. Перегудов. – М. : Наука, 2003. – 351 с. та Перегудов С. Гражданское общество как субъект публичной политики. – Режим доступу: <http://www.politstudies.ru/fulltext/2006/2/11.htm>
12. Резолюція першого Українського Соціального Форуму // Бюлетень УСФ. – 2008. – Травень. – № 1. – С. 4–5.
13. Семенов И. С. Группы интересов на Западе и в России. Концепции и практика / И. С. Семенов. – М.: ИМЭМО, 2001. – 154 с.
14. Шмиттер Ф. Размышления о гражданском обществе и консолидации демократии / Ф. Шмиттер // Полис. – 1996. – № 5. – С. 16–27.
15. Christopher G. A. Bryant and David Jary. Giddens' theory of Structuration: a Critical appreciation / G. A. Christopher. – L., 1991. – 252 p.

V. O. Kulyk

THE INFLUENCE OF INTERNATIONAL NETWORK CIVIC INITIATIVES ON THE SECURITY POLICY OF UKRAINE

The article is devoted to the analysis of new organizational forms of activity of the global society institutions and their influence on the security policy of Ukraine. The author proposes his personal definition of international civic activity, and in particular introduces the notion of «international network civic initiatives» as new actors of the global civil society.

УДК 327(581+470)

Valentin M. Yakushik

THE INFLUENCE OF AFGHANISTAN ON RUSSIAN FOREIGN POLICY TOWARD CENTRAL ASIA AFTER SEPTEMBER 11, 2001

The article deals with the impact of contemporary events in Afghanistan on Russia's foreign policy toward Central Asia and the states of that region

Introduction

The Russian Federation's foreign policy concerning the Central Asian republics has evolved considerably in recent years as a result of the invasion of Afghanistan that was carried out by the United States and NATO in 2001. Russia views the stability of Afghanistan as impinging heavily upon the stability of five former Soviet Central Asian republics – Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan, and Uzbekistan. Given that the latter three of these republics share a border with Afghanistan (a border which was once shared between Afghanistan and the Soviet Union), Russian authorities have been justified in giving high priority to their new Central Asian foreign policy, the nuances of which deserve to be better understood. The fact that Afghanistan was invaded

by the Soviet Union in 1979, and that the country has the ability to influence and destabilize the Central Asian republics today, has played an important role in Russia's policy choices after the events of September 11, 2001. Russia's policy toward this region is multifaceted and consists of several prongs.

Russia's Policy of Verbal Support for the West

First, and on the surface, Russia's current official policy is to provide strong support for the presence of US and NATO forces in Afghanistan. Russia initially supported the overthrow of the Taliban regime in 2001, and this support has been continued by Russian rhetoric in the years since. Indeed, the support given by Russia to the West in its efforts to fight terrorism and Muslim extremism can be seen as being very